

U S T A W A

z dnia 2019 r.

o zmianie ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych oraz ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 473 i 2448 oraz z 2019 r. poz. 125) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 14:

a) ust. 3a otrzymuje brzmienie:

„3a. W przypadku niewypłacenia przez krajowy zakład ubezpieczeń odszkodowania w terminie, o którym mowa w ust. 1 albo 2, lub niedopełnienia obowiązku, o którym mowa w ust. 3, organ nadzoru może stosować wobec krajowego zakładu ubezpieczeń środki nadzorcze określone w art. 362 ust. 1 pkt 1 lub 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej.”,

b) po ust. 3a dodaje się ust. 3b w brzmieniu:

„3b. W przypadku niewypłacenia przez zagraniczny zakład ubezpieczeń odszkodowania w terminie, o którym mowa w ust. 1 albo 2, lub niedopełnienia obowiązku, o którym mowa w ust. 3, organ nadzoru może nałożyć na zagraniczny zakład ubezpieczeń karę pieniężną do wysokości 0,5% składki przypisanej brutto z umów ubezpieczenia działu II grupy 10 załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej zawartych w ramach wykonywania działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a w przypadku gdy zakład ubezpieczeń nie wykonywał takiej działalności lub uzyskał składkę przypisaną brutto poniżej 20 mln złotych - do wysokości 100 000 złotych.”;

2) w art. 97:

a) uchyla się ust. 1a,

¹⁾ Niniejsza ustawa wdraża art. 155 ust. 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wyłącalność II) (wersja przekształcona) (Dz. U. UE L 335 z 17.12.2009, s. 1, z późn. zm.).

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Zakłady ubezpieczeń wykonujące działalność w zakresie ubezpieczeń, o których mowa w dziale I załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej, stają się członkami Funduszu w przypadku, o którym mowa w art. 98 ust. 2.”;

3) po art. 97 dodaje się art. 97a w następującym brzmieniu:

„Art.97a. 1. Zakład ubezpieczeń wykonujący działalność w zakresie ubezpieczeń, o których mowa w dziale I lub II załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej, może stać się uczestnikiem bazy danych, o której mowa w art. 102a ust. 1, z dniem złożenia deklaracji o przystąpieniu do tej bazy. Zakład ubezpieczeń, o którym mowa w zdaniu pierwszym, przestaje być uczestnikiem bazy danych, o której mowa w art. 102a ust. 1, z dniem złożenia oświadczenia o wystąpieniu z tej bazy.

2. Zakład ubezpieczeń wykonujący działalność w zakresie ubezpieczeń, o których mowa w dziale I lub II załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej, który zadeklaruje uczestnictwo w bazie danych, o której mowa w art. 102a ust. 1, zawiera z Funduszem umowę dotyczącą uczestnictwa.”;

4) art. 98 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W przypadku ogłoszenia upadłości zakładu ubezpieczeń albo oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości zakładu ubezpieczeń lub umorzenia postępowania upadłościowego, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – prawo upadłościowe (Dz. U. z 2019 r., poz. 498), z wyłączeniem podmiotów określonych w Dziale II Tytułu III tej ustawy, jeżeli majątek dłużnika oczywiście nie wystarcza nawet na zaspokojenie kosztów postępowania upadłościowego albo w przypadku zarządzenia likwidacji przymusowej zakładu ubezpieczeń, jeżeli roszczenia osób uprawnionych nie mogą być pokryte z aktywów stanowiących pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, do zadań Funduszu należy również zaspokajanie roszczeń osób uprawnionych z:

1) umów ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 1-3, za szkody powstałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w granicach określonych na podstawie przepisów rozdziałów 2-4;

2) umów ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 4, oraz umów ubezpieczenia na życie, w wysokości 50% wierzytelności, do kwoty nie większej, niż równowartość w złotych 30 000 euro według średniego kursu ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski obowiązującego w dniu ogłoszenia upadłości, oddalenia wniosku

o ogłoszenie upadłości lub umorzenia postępowania upadłościowego albo w dniu zarządzenia likwidacji przymusowej.”;

- 5) uchyla się art. 99, 100 i 101;
- 6) w art. 102 w ust. 2:
 - a) po pkt 6 dodaje się pkt 6a w brzmieniu:

„6a) wartość składki przypisanej brutto wskazanej na dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia;”;
 - b) po pkt 8 dodaje się pkt 8a w brzmieniu:

„8a) wartość zwrotu składki za niewykorzystany okres ubezpieczenia w przypadku rozwiązania umowy ubezpieczenia przed upływem końcowego terminu odpowiedzialności określonego w umowie;”;
- 7) w art. 102a:
 - a) ust. 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3. Zakład ubezpieczeń będący uczestnikiem bazy danych, o której mowa w ust. 1, przekazuje do Funduszu dane, o których mowa w ust. 1, drogą elektroniczną.

4. Fundusz udostępnia zakładom ubezpieczeń, będącym uczestnikami bazy danych, o której mowa w ust. 1, informacje i dane w niej zgromadzone, na podstawie umowy, o której mowa w art. 97a ust. 2, drogą elektroniczną.”;
 - b) dodaje się ust. 7 w brzmieniu:

„7. Sposób i tryb udostępniania danych, o których mowa w ust. 1 określa umowa pomiędzy Funduszem a uczestnikiem bazy danych, o której mowa w ust. 1, zawierająca szczegółowe zasady dotyczące bezpieczeństwa wymiany danych, zasad ich przetwarzania oraz usług świadczonych przez Fundusz na rzecz uczestników bazy danych.”;
- 8) w art. 117 wprowadza się następujące zmiany:
 - a) w ust. 1 skreśla się wyrazy „i art. 99”;
 - b) w ust. 2 pkt 3a otrzymuje brzmienie:

„3a) wpłat zakładów ubezpieczeń będących uczestnikami bazy danych, o której mowa w art. 102a ust.1, wykonujących działalność w zakresie ubezpieczeń, o których mowa w dziale I i II załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej, z wyjątkiem ubezpieczeń, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2;”;
 - c) w ust. 2 uchyla się pkt 9,

d) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, na wniosek Funduszu, po zasięgnięciu opinii organu nadzoru określa, w drodze rozporządzenia, wysokość procentu składki, o której mowa w ust. 3, oraz terminy uiszczania tej składki, uwzględniając zagwarantowanie płynności finansowej Funduszu.”,

e) ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Zakłady ubezpieczeń, z zastrzeżeniem ust. 3, posiadające zezwolenie na wykonywanie działalności w zakresie ubezpieczeń, o których mowa w dziale I lub II załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej, które są uczestnikami bazy danych, o której mowa w art. 102a ust. 1, są obowiązane wnieść składkę na rzecz Funduszu.”;

9) w art. 119 po ust. 1a dodaje się ust. 1b w brzmieniu:

„1b. Fundusz w rocznym sprawozdaniu z działalności, o którym mowa w ust. 1, przedstawia wyodrębnioną informację dotyczącą funkcjonowania i działalności Funduszu Pomocowego, o którym mowa w art. 119a ust. 1.”;

10) po art. 119a dodaje się art. 119b – 119f w brzmieniu:

„Art. 119b. 1. Fundusz Pomocowy stanowi wyodrębniony rachunek w Funduszu i tworzony jest w celu udzielania zakładom ubezpieczeń zwrotnej pomocy finansowej, o której mowa w art. 119c ust. 1.

2. Fundusz zapewnia obsługę Funduszu Pomocowego.

Art. 119c. 1. Z Funduszu Pomocowego może być udzielana zwrotna pomoc finansowa:

1) zakładowi ubezpieczeń przejmującemu portfel ubezpieczeń;

2) zakładowi ubezpieczeń, jeżeli wysokość posiadanych dopuszczonych środków własnych albo wysokość posiadanych podstawowych środków własnych może stanowić zagrożenie wypłacalności tego zakładu ubezpieczeń, w szczególności może doprowadzić do sytuacji, w której zakład ubezpieczeń nie będzie w stanie wypłacać należnych odszkodowań i świadczeń, z zastrzeżeniem pkt 3;

3) zakładowi ubezpieczeń będącemu małym towarzystwem ubezpieczeń wzajemnych, zgodnie z art. 109 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, jeżeli obniżenie poziomu nadwyżki aktywów nad zobowiązaniami może doprowadzić do sytuacji, w której zakład ubezpieczeń nie będzie w stanie wypłacać należnych odszkodowań i świadczeń.

2. Udzielenie zwrotnej pomocy finansowej, o której mowa w ust. 1, wymaga uzyskania przez Fundusz pozytywnej opinii organu nadzoru.

3. Zwrotna pomoc finansowa, o której mowa w ust. 1 pkt 1, ma charakter pożyczki zwrotnej, która może być przeznaczona przez zakład ubezpieczeń wyłącznie na zaspokojenie roszczeń uprawnionych z umów przejmowanego portfela ubezpieczeń.

4. Zwrotna pomoc finansowa, o której mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, ma charakter pożyczki zwrotnej, która może być przeznaczona przez zakład ubezpieczeń wyłącznie na zaspokojenie roszczeń uprawnionych z umów znajdujących się w portfelu ubezpieczeń tego zakładu ubezpieczeń.

5. Udzielanie zwrotnej pomocy finansowej, o której mowa w ust. 1, następuje na wniosek zakładu ubezpieczeń skierowany do Funduszu.

6. Wniosek, o którym mowa w ust. 5, powinien zawierać:

1) sprawozdanie o wypłacalności i kondycji finansowej zakładu ubezpieczeń wraz ze sprawozdaniem z badania;

2) kwartalne dane i informacje dla celów nadzoru, przekazane do organu nadzoru za ostatni kwartał poprzedzający datę złożenia wniosku.

7. Zwrotna pomoc finansowa, o której mowa w ust. 1, jest udzielana przez Fundusz na warunkach korzystniejszych od ogólnie stosowanych na rynku finansowym, z zachowaniem co najmniej poziomu średniej rentowności wszystkich środków zarządzanych przez Fundusz za ostatni rok obrotowy, wykazanej w sprawozdaniu finansowym Funduszu za ten rok.

8. Warunki udzielanej zwrotnej pomocy finansowej, o której mowa w ust. 1, w szczególności termin oraz wysokość rat i odsetek, określa umowa zawierana pomiędzy Funduszem a zakładem ubezpieczeń, któremu udzielana jest ta pomoc finansowa.

Art. 119d. 1. Środki Funduszu Pomocowego przeznacza się na udzielanie zwrotnej pomocy finansowej, o której mowa w art. 119c ust. 1, z zastrzeżeniem ust. 8.

2. Środki Funduszu Pomocowego są gromadzone na wyodrębnionym rachunku bankowym Funduszu.

3. Środki Funduszu Pomocowego pochodzą:

- 1) z wpłat zakładów ubezpieczeń, o których mowa w art. 119f;
- 2) z odsetek od środków pieniężnych gromadzonych na rachunku bankowym, o którym mowa w ust. 2;
- 3) z przychodów z lokat środków Funduszu Pomocowego;

- 4) ze zwrotnego finansowania, o którym mowa w ust. 5;
- 5) z innych wpływów.

4. Lokaty środków Funduszu Pomocowego są dokonywane z zachowaniem jak najwyższego stopnia bezpieczeństwa, jakości i rentowności środków Funduszu Pomocowego, przy jednoczesnym zachowaniu ich płynności.

5. W przypadku niedoboru środków Funduszu Pomocowego niezbędnych do udzielania zwrotnej pomocy finansowej, o której mowa w art. 119c ust. 1, Fundusz może udzielić Funduszowi Pomocowemu zwrotnego finansowania, na warunkach odpowiadających co najmniej poziomowi średniej rentowności wszystkich środków zarządzanych przez Fundusz za ostatni rok obrotowy, wykazanej w sprawozdaniu finansowym Funduszu za ten rok, przy uwzględnieniu bezpieczeństwa i płynności środków Funduszu.

6. Wartość zwrotnego finansowania, o którym mowa w ust. 5, nie może przekroczyć 20% wartości lokat funduszu statutowego Funduszu, ustalonej na dzień udzielenia zwrotnego finansowania.

7. Zwrotne finansowanie, o którym mowa w ust. 5, może być udzielone na okres nie dłuższy, niż 24 miesiące.

8. Spłata zwrotnego finansowania, o którym mowa w ust. 5 oraz koszty związane z prowadzeniem Funduszu Pomocowego i z obsługą jego rachunku pokrywane są wyłącznie ze środków Funduszu Pomocowego.

Art. 119e. 1. Fundusz, w porozumieniu z organem nadzoru, sprawuje kontrolę nad prawidłowością wykorzystania przez zakład ubezpieczeń udzielonej zwrotnej pomocy finansowej, o której mowa w art. 119c ust. 1.

2. Zasady sprawowania przez Fundusz kontroli, o której mowa w ust. 1, określa odrębne porozumienie zawarte pomiędzy Funduszem a organem nadzoru.

3. Fundusz może nabywać wierzytelności zakładu ubezpieczeń korzystającego ze zwrotnej pomocy finansowej, o której mowa w art. 119c ust. 1, do wysokości udzielonej pomocy. Fundusz może zbywać nabyte wierzytelności.

Art. 119f. 1. Zakłady ubezpieczeń wykonujące działalność na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z przepisami prawa polskiego w zakresie ubezpieczeń, o których mowa w dziale I lub II załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej, są obowiązane wnieść składkę na rzecz Funduszu Pomocowego.

2. Wysokość składki, o której mowa w ust. 1, wnoszonej przez krajowe zakłady ubezpieczeń na rzecz Funduszu Pomocowego, ustalana jest na podstawie składki przypisanej brutto z działalności ubezpieczeniowej bezpośredniej w ostatnim roku obrotowym.

3. Wysokość składki, o której mowa w ust. 1, wnoszonej przez zagraniczne zakłady ubezpieczeń na rzecz Funduszu Pomocowego, ustalana jest na podstawie składki przypisanej brutto z umów ubezpieczenia zawartych w ramach wykonywania działalności ubezpieczeniowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ostatnim roku obrotowym.

4. Jeżeli zakład ubezpieczeń w ostatnim roku obrotowym nie wykonywał działalności, o której mowa w ust. 1, lub uzyskał składkę przypisaną brutto poniżej 500 000 złotych, obowiązany jest wnieść składkę minimalną.

5. Zakłady ubezpieczeń, o których mowa w ust. 1, składają do Funduszu deklaracje zawierające wyliczenie wysokości składki, o której mowa w ust. 1.

6. Zakłady ubezpieczeń, o których mowa w ust. 1, składają deklaracje, o których mowa w ust. 5, za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej.

7. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii organu nadzoru, określa, w drodze rozporządzenia, wysokość składki, o której mowa w ust. 1, wysokość składki minimalnej, o której mowa w ust. 4, a także terminy ich uiszczania oraz termin złożenia deklaracji, o której mowa w ust. 5, uwzględniając zagwarantowanie możliwości udzielania zakładom ubezpieczeń zwrotnej pomocy finansowej, o której mowa w art. 119c ust. 1.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. z 2019 r. poz. 381 i 730) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 70 po ust. 7 dodaje się ust. 7a w brzmieniu:

„7a. W przypadku, o których mowa w ust. 5 pkt 4, Komisja może określić wymagany poziom wiedzy i umiejętności kandydatów na aktuariuszy poprzez wskazanie wymaganego poziomu wyników egzaminów uzyskanych w trakcie studiów.”;

2) w art. 214:

a) po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu

„4a. W celu niezwłocznego usunięcia lub zapobieżenia wystąpieniu dalszych nieprawidłowości, w pilnych przypadkach, organ nadzoru może wobec zagranicznego zakładu ubezpieczeń lub zagranicznego zakładu reasekuracji zastosować odpowiednio wszystkie uprawnienia przysługujące mu zgodnie z ustawą

w stosunku do krajowych zakładów ubezpieczeń lub krajowych zakładów reasekuracji, aby zapobiec dalszym nieprawidłowościom, z pominięciem trybu, o którym mowa w ust. 2–4. O zastosowanych środkach organ nadzoru informuje właściwy organ nadzorczy innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej, w którym zakład ten ma siedzibę.”;

b) ust. 5 i 6 otrzymują brzmienie:

„5. Organ nadzoru w ramach czynności, o których mowa w ust. 4 pkt 1 i ust. 4a, może również zakazać wykonywania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalności przez zagraniczny zakład ubezpieczeń lub zagraniczny zakład reasekuracji.

6. Organ nadzoru informuje Komisję Europejską i EIOPA o przypadkach i powodach zastosowania środków, o których mowa w ust. 4 pkt 1 i ust. 4a.”.

Art. 3. Zakłady ubezpieczeń, które do dnia wejścia w życie ustawy złożyły deklarację członkowską na podstawie dotychczasowego art. 97 ust. 1a ustawy zmienianej w art. 1, stają się z dniem wejścia w życie ustawy uczestnikami bazy danych, o której mowa w art. 102a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1.

Art. 4. Z dniem wejścia w życie ustawy środki przeznaczone na udzielanie zwrotnej pomocy finansowej, o której mowa w dotychczasowym art. 99 ust.1 ustawy zmienianej w art. 1, stają się środkami Funduszu Pomocowego, o którym mowa w art. 119b ust.1 ustawy zmienianej w art. 1.

Art. 5. Członkowie Funduszu, którzy wykonują działalność ubezpieczeniową, o której mowa w art. 4 ust 1 i 2 ustawy zmienianej w art. 1, oraz na dzień 31 grudnia 2010 r. dokonali wpłat środków w celu udzielania zwrotnej pomocy finansowej, o której mowa w dotychczasowym art. 99 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, nie uiszczają składki, o której mowa w art.119f ustawy zmienianej w art. 1, za pierwszy rok po wejściu w życie przepisów tej ustawy.

Art. 6. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 117 ust. 5 ustawy zmienianej w art. 1 zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 117 ust. 5 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, jednak nie dłużej niż przez 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 7. Przepisy art. 1 pkt 1 niniejszej ustawy stosuje się do postępowań wszczętych po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy niezależnie od momentu zawarcia umowy ubezpieczenia, z której wywodzone są roszczenia.

Art. 8. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia z wyjątkiem:

- 1) art. 119f ust 1, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2020 r.
- 2) art. 119f ust. 5, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.